

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационния труд на Силвия Кирова Басева,
по процедура за придобиване на образователна и научна степен
„доктор”, НХА,

Научно направление 8.2 „Изобразително изкуство”,

тема: „Архитектурният пейзаж в българската живопис
(60те -80те години на ХХвек)

научен ръководител: доц. д-р Бойка Донева

от проф. д-р Бисера Вълева, СУ „Св. Климент Охридски“

1. Дисертационният труд на Силвия Кирова Басева, представен за становище, се състои от следните части: увод, три глави, заключение, библиография. Текстът е съпътстван от албум на CD с изображения, база на научното изследване на докторантката. Той, според изискванията за академично писане, е извън общото книжно тяло. Илюстрираното приложение съдържа 394 репродукции, които са основа за реализирането на теоретичните обобщения и приноси в текста. Общият обем на дисертационния труд е 273 страници. Те съдържат необходимите елементи на докторска дисертация. Библиографията е разделена на литературни източници (40бр.), периодика (289заглавия), както и 14 източника на латиница. Текстовият обем на главите на труда е относително балансиран.

2. Обектът на изследването, предметът (основната цел), задачите, както и изследователската теза са конкретизирани и аргументирани в „Увода“. За реализация на изследването си докторантката използва смесена методология опирайки се на няколко типа анализ като формален, иконографски и сравнителен, като във всички глави, малко или повече, присъстват социологическият и културно-историческият анализ.

3. Изследваният проблем за българския архитектурен пейзаж в периода 60те - 80те години на ХХвек, е интересен и значим в избория от докторантката ракурс. На пръв поглед темата е подробно разгледана в трудовете на достатъчно български изкуствоведи. Според Силвия Басева информацията съществува, но като част от други теми, а „архитектурният пейзаж, като самостоятелна тема, не е поставян в центъра на

изкуствоведско изследване.“(стр.5)

4. В структурата на дисертационния труд, важни за научно-изследователския фокус на докторантката, са главите II и III. Разбира се, тя аргументирано обосновава появата и развитието на архитектурния пейзаж в първа глава, обхващайки периода от Българското възрождане до края на 40те години. Особено интересна в тази глава е подточка I.4 „Мястото на архитектурния пейзаж в българската живопис през 30-те и първата половина на 40-те години на XX-ти век. Промени, настъпващи в изкуството и отражението им в жанра“. Силвия Басева акцентира върху „задълбочения социално-критичен ракурс и търсения, които са преобладаващо в областта на урбанистичния градски пейзаж и живота в неговата среда.“ (стр.60) Докторантката не само отбелязва значими фигури в българското изкуство по това време, но критически обобщава елементите от творчеството им свързани с темата на изследването. Във втора глава Силвия Басева много коректно и с подчертана лична интерпретация разглежда художествената продукция на автори, които работят и преди фиксирания период, но обогатяват пластичния си език и остават разпознаваеми дори и с въвеждането на нови теми и елементи в творчеството си. Това са такива имена като Борис Денев, Атанас Михов, Марио Жеков, Петър Младенов, Васил Бараков, Данаил Дечев, Петър Урумов, Златю Бояджиев, Иван Христов, Здравко Александров, Вера Недкова, Кирил Цонев, Константин Трингов, Цанко Лавренов и др. Докторантката развива научното си изследване в посока на анализ и обобщение на очерталите се основни направления в архитектурния пейзаж, които са фокусирани върху „тематика от традиционната ни архитектура и претворяването ѝ със съвременни изразни средства от една страна, и търсене на духа на новото време в модерното строителство от друга.“ (стр.107). В подточка II.3 на главата, в контекста на изказаното съждение, тя уместно отбелязва автори като Васил Бараков, Мария Столарова, Петър Дочев, Здравко Александров, Евгений Бугаев, Кирил Петров, Борис Ненов, Дило Дилов, Вера Недкова, Георги Баев, Емил Стойчев, които са се изявявали в индустриалния пейзаж и, разбира се, акцентира върху емблематични представители на жанра като Петър Дочев (стр. 154 до 158). Впечатляват обобщенията и теоретичните изводи в подточка III.2, на чиято основа докторантката прави извода, според който „непосредствената възхита, предизвикана от една гледка, до известна степен отстъпва на заден план, за да бъде заменена от по-сложни и по-дълбоки мисли, преживявания и послания.“ (стр.206).

Авторката регистрира своеобразния отлив в интереса към пейзажа защото, според нея, навлизането на нови изразни средства неминуемо насочват визуалната философия на артистични търсения в посока на подчертана персонализация на образа и на относителна условност при пресъздаването на натурата. Тя акцентира върху активността на художествените групи в страната. Като качество на текста могат да бъдат отделени анализите върху художествената продукция на русенската и пловдивска групи, както и фокусирането върху творческото развитие на автор като Иван Кънев, обвързан в голяма степен с интерпретацията на софийския архитектурен пейзаж. Като характеристика на разглеждания период Силвия Басева обобщава, че под въздействието на влияния от западноевропейското изкуство се наблюдават промени в семантиката на архитектурния пейзаж в творчеството на част от активно работещите художници, които целят „внушението на идеи, мисли и символни послания отвъд конкретното изображение...“ (стр.250)

5. Научните приноси на труда, отделени в Автореферата на стр. 28, реализират и подкрепят изследователската теза. Съществени като резултати на изследването са приносите отбелязани като 3 и 5, в които се акцентира върху проекцията на художествения проблем спрямо историята на изкуството в България от 60-те до 80-те години на ХХ-ти век, чрез събирането на обемен фактологически материал, анализирането му и извеждането на съответни изводи. На детайлен анализ е подложено творчеството на над 130 български художници и няколкостотин произведения. Съществени са и обобщенията на приноси 6 и 7, в които докторантката подчертава изграждането и разширяването на визията за възникването, развитието и еволюцията на специфичния жанр на архитектурния пейзаж. В труда е акцентирано и върху популяризацията и изследването на творчеството на някои по-слабо представени в специализираната литература български автори.

6. Както беше отбелязано за използваната методология в труда, към I и II глава основно е приложен формален и иконографски анализ, а в глава III водещ е културно-историческият и социологическият анализ, или както подчертава докторантката, социалните промени в края на 80те години провикрат експерименти и промяна на личния почерк на авторите, което променя и съдържанието на архитектурния пейзаж. Засегнатите теоретични постановки, след съответното адаптиране на текстовете, биха

били от полза в академичната подготовка на студенти от различни художествени специалности и в специалности в областта на критиката и теорията на изкуството.

7. Чрез направените научни публикации, статии в специализирани сборници като: *Творчеството на Иван Кънев и централната роля на градския пейзаж в него.* – В: *Проблеми на приложните и изящни изкуства.* Сборник доклади от докторантска конференция в НХА. София, 2017 (под печат); *Художници рисуващи Балчик (Морският град като източник на вдъхновение за българските художници през XX-ти век).* – *Визуални изследвания.* т.3, бр.3, В.Търново, 2018 (под печат) и доклади от конференции (международна конференция „Визуални изследвания“, 26 – 27 октомври 2017, ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“, Факултет по изобразително изкуство, катедра Изкуствознание и теоретични дисциплини; научна конференция „Изкуствознанието днес – състояние и перспективи“, 18 – 20 декември 2018, НХА, Изящен факултет, катедра Изкуствознание) резултатите от дисертационния труд имат необходимата популяризация в средата на специалистите в областта.

8. Съпътстващият труда автореферат е коректно разработен и принципно отразява всички основни идеи в цялостната разработка.

9. Заключение

Въз основа на теоретично-изследователските резултати и визуален материал в представения труд **„Архитектурният пейзаж в българската живопис (60те -80те години на XXвек)“**, както и оценката ми на приносите и научните публикации на докторантката, имам основание да смятам, че трудът има необходимите качества на дисертационен и да предложа на научното жури да присъди на Силвия Кирова Басева, образователната и научна степен „доктор“.

проф. д-р Бисера Вълева
СУ, „Св. Климент Охридски“
ФНОИ, катедра “Визуални изкуства“

07.05.2019

София